

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА
ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ»

30 квітня 2025 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

С91

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 17 від 26 червня 2025 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Каменчук Т.О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса 30 квітня 2025 року. Одеса ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025. 253с.

УДК 321(477)(063)

С91

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025

© Центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025

27. Малюта В. В., Швець С. Л. PR-СТРАТЕГІЇ ЯК ЗАСОБИ ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬНУ ДУМКУ 136
28. Мужеляк Ю. МОВНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯЦІЇ У ПУБЛІЧНОМ ДИСКУРСІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ 139
29. Наумкіна С. М. МОДЕЛЬ «ВІЙСЬКОВОЇ ЕКОНОМІКИ» ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ У «ЕКОНОМІКУ ВІДНОВЛЕННЯ ТА БЕЗПЕКИ» 142
30. Наумкіна С. М., Долгов М. О. ДЕСТРУКТИВНІ ТА КОНСТРУКТИВНІ ВИМІРИ КРИЗОВИХ ЯВИЩ У ПОЛІТИЦІ 149
31. Наумкіна С. М., Левінець М. Ю. РОЛЬ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ 155
32. Наумкіна С. М., Попозгло А. С. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА ФІНАНСОВІ ПЕРСПЕКТИВИ 160
33. Петраков М. О. МЕМОРІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА КУЛЬТУРНА ДИПЛОМАТІЯ: СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПАМ'ЯТІ ДЛЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 165
34. Полуяктова О. В. ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 171
35. Присяжний А. М. Проноза І. І. ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У МЕХАНІЗМАХ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ 173
36. Приходько С. М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ, РИЗИКИ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД 177
37. Проноза І. І., Скоробогатов А. В. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНТРОПРОПАГАНДИ ТА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ 182
38. Ростецька С. І. КОМПОНЕНТИ І МАРКЕРИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ 187
39. Руцький С. В. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПЕРЕВАГИ ЯК ОСНОВИ МЕРЕЖЕВОЇ ВІЙНИ ЮРИДИЧНИЙ АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ЯК ФІЛОСОФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА 191
40. Скриль С. А. ЮРИДИЧНИЙ АНТРОПОЦЕНТРИЗМ ЯК ФІЛОСОФІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА 197

Список використаних джерел:

1. Raagmaa G. *Regional identity and Social Capital in Regional Economic Development and Planning. European Planning Studies. 2002. Vol.10. № 1. P. 3-12.*
2. Owen D. *Future Identities: Changing identities in the UK – the next 10 years. University of Warwick, UK. 2013. URL: https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/275781/13-520-national-identities-change-as-ethniccomposition-changes.pdf*
3. Руденко Ю. *Консолідаційна модель національної ідентичності: від теорії суверенітету до теорії політичної модернізації: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2020. 364 с/*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПЕРЕВАГИ ЯК ОСНОВИ МЕРЕЖЕВОЇ ВІЙНИ

*Руцький Сергій Васильович,
аспірант кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

Сучасний геополітичний ландшафт детермінується експоненційним зростанням інформаційних технологій, що спричиняє фундаментальні зрушення в парадигмі військових конфліктів. Інформація трансформується з об'єкта впливу на критично важливий інструмент досягнення стратегічних цілей, вимагаючи реконцептуалізації традиційних підходів до ведення війни. Ці тези пропонують аналітичне дослідження концепції інформаційної переваги в контексті мережевої війни, ретельно розглядаючи її ключові атрибути, основоположні принципи та багатогранну роль у сучасних військових операціях.

1. Еволюція інформаційного середовища та генезис кібернетичної гносеології

Інтенсивне проникнення цифрових засобів виробництва, зберігання та передачі інформації зумовило якісну трансформацію інформаційного середовища, відзначаючись безпрецедентною швидкістю, обсягом та масштабом інформаційних потоків. Ця фундаментальна зміна в інформаційній екосистемі каталізувала розвиток кібернетичної гносеології - міждисциплінарної галузі знань, яка прагне осмислити закономірності інформаційних процесів.

Кібернетична гносеологія, ґрунтуючись на принципі ізоморфізму інформаційних процесів на різних рівнях організації матерії (від індивідуального біологічного організму до складних соціальних систем), розглядає інформаційне середовище як динамічне поле постійної боротьби із зовнішніми інформаційними загрозами, аналогічно до боротьби живих організмів з патогенними агентами. Цей підхід забезпечує теоретичну основу для розуміння інформаційної війни як форми соціальної динаміки.

2. Діалектика дефініцій: розмежування інформаційного протистояння та інформаційної війни

Незважаючи на широке поширення в науковому та політичному дискурсі, термін «інформаційна війна» залишається концептуально розмитим, демонструючи відсутність загальноприйнятого визначення. Це концептуальне розмежування є критично важливим для забезпечення аналітичної чіткості.

Інформаційне протистояння слід розуміти як сукупність різноманітних дій та протидій, що характеризуються як захисним, так і наступальним характером, спрямованих на встановлення контролю над інформаційним простором та стратегічне позиціонування інтерпретації інформації.

Інформаційна війна, на відміну від інформаційного протистояння, характеризується якісно вищою інтенсивністю застосовуваних засобів і

методів, а також радикальністю цілей. Її кінцевою метою є досягнення безумовного домінування в інформаційному просторі, часто шляхом агресивного знищення опозиційного інформаційного контенту та маргіналізації альтернативних наративів.

Проблема інтерпретації інформації набуває особливої значущості в контексті інформаційної війни, оскільки конфліктуючі сторони можуть використовувати ідентичні масиви даних, але надавати їм діаметрально протилежні значення, маніпулюючи суспільною свідомістю.

3. Мережецентрична війна (NCW): парадигма перетворення інформаційної переваги на бойову міць

Концепція мережецентричної війни (NCW), розроблена Сполученими Штатами наприкінці XX століття, є парадигматичним зсувом у військовій доктрині. NCW передбачає стратегічне використання інформаційних технологій для радикальної трансформації інформаційної переваги в посилення бойових можливостей.

NCW базується на таких основоположних принципах:

- Перехід від платформно-орієнтованої архітектури до мережево-орієнтованої архітектури: Це передбачає інтеграцію окремих військових платформ у єдину, високоінтегровану мережу, що забезпечує безперешкодний обмін інформацією.
- Розуміння акторів як елементів динамічної екосистеми: NCW розглядає військових акторів не як ізольовані одиниці, а як взаємозалежні компоненти гнучкої та адаптивної екосистеми.
- Критична важливість стратегічної адаптації: В умовах швидкоплинного інформаційного середовища здатність до швидкої адаптації до змін є критично важливою для виживання та успіху.

NCW є прямим наслідком глибинних соціально-економічних трансформацій, зумовлених спільною еволюцією економіки, інформаційних технологій, бізнес-стратегій та організаційних структур.

4. Концептуалізація інформаційної переваги: сутність та атрибути

Інформаційна перевага є ключовим концептом у теорії мережевої війни. Її слід розуміти як створення та стратегічне використання інформаційних можливостей для ефективного досягнення поставлених військово-політичних цілей.

Ключові атрибути інформаційної переваги:

- Розуміння інформаційних аспектів операційного середовища: Це передбачає глибоке усвідомлення інформаційних вимірів людського, інформаційного та фізичного доменів, які впливають на те, як актори отримують, використовують та інтерпретують інформацію.
- Множинність форм інформаційних переваг: Існує не єдина, універсальна форма інформаційної переваги. Вона може проявлятися в різних вимірах, таких як перевага в зборі, обробці, аналізі або поширенні інформації.
- Тимчасовий та відносний характер: Інформаційна перевага не є статичним станом, а динамічним процесом. Вона є тимчасовою та відносною, залежною від адаптації противника та змін в оперативному середовищі.

Досягнення та підтримання інформаційної переваги вимагає постійних зусиль, спрямованих на її здобуття, захист та ефективне використання.

5. Таксономія інформаційних заходів для досягнення інформаційної переваги

Для ефективного створення інформаційної переваги використовуються п'ять взаємопов'язаних інформаційних заходів:

- Забезпечення: Створення та розвиток інформаційних можливостей, інфраструктури та ресурсів.
- Захист: Реалізація заходів для захисту власних інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу, маніпулювання та знищення.

- Інформування: Стратегічне поширення інформації з метою формування сприятливого сприйняття військових операцій та діяльності серед цільових аудиторій.
- Вплив: Здійснення цілеспрямованого впливу на мислення, емоції та поведінку противника з метою досягнення бажаних стратегічних результатів.
- Атака: Здійснення наступальних дій в інформаційному просторі, спрямованих на порушення функціонування інформаційних систем та інфраструктури управління противника.

Ефективність цих заходів значною мірою залежить від їхньої інтеграції та синхронізації.

6. Фундаментальні принципи досягнення інформаційної переваги

Для ефективного використання інформації та досягнення інформаційної переваги необхідно дотримуватися таких фундаментальних принципів:

- Орієнтація на напад: Ініціативний підхід до ведення інформаційних операцій, активний захист інформаційних ресурсів та проактивне передбачення дій противника.
- Синергія: Усвідомлення невід'ємного інформаційного ефекту будь-якої військової діяльності та інтеграція всіх наявних можливостей для досягнення інформаційної переваги.
- Інформаційна централізація: Визнання інформації як центрального елемента всіх військових операцій та її інтеграція в усі етапи планування та виконання.
- Комплексний захист інформації: Забезпечення захисту інформації всіма учасниками інформаційного протиборства, підвищення цифрової грамотності та операційної безпеки.

Можна зробити висновок, що інформаційна перевага є ключовим детермінантом успіху в сучасних військових конфліктах. Глибоке розуміння її сутності, основоположних принципів та методів досягнення є

критично важливим для розробки ефективних стратегій ведення війни в умовах цифрової трансформації. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку більш складних моделей, емпіричну валідацію теоретичних положень та розробку практичних інструментів для аналізу та прогнозування інформаційних операцій.

Список використаних джерел:

1. *Alberts D. S., Garstka J. J., Stein F. P. Network Centric Warfare: Developing and Leveraging Information Superiority. – Washington, D.C.: CCRP Publication Series, 2000. – 292 p.*
2. Черняк В. Д. Інформаційна війна як чинник сучасної геополітики / В. Д. Черняк // *Гілея: науковий вісник*. – 2022. – № 174. – С. 65–69.
3. *Libicki M. C. What is Information Warfare? – Washington, D.C.: National Defense University Press, 1995. – 73 p.*
4. Назарук І. Інформаційна безпека як складова національної безпеки України / І. Назарук // *Стратегічні пріоритети*. – 2023. – № 1 (58). – С. 89–97.
5. *Thomas T. Russia's Reflexive Control Theory and the Military / T. Thomas // Journal of Slavic Military Studies. – 2018. – Vol. 31, № 3. – P. 314–335.*
6. *Tikk E., Kaska K., Vihul L. International Cyber Incidents: Legal Considerations. – Tallinn: NATO CCD COE, 2010. – 198 p.*
7. Гриневич В. Психологічні операції як складова інформаційної війни / В. Гриневич // *Військова думка*. – 2021. – № 2. – С. 47–53.
8. *Bousquet A. The Scientific Way of Warfare: Order and Chaos on the Battlefields of Modernity. – London: Hurst & Company, 2009. – 256 p.*
9. Коломісць Г. Інформаційна перевага як чинник мережево-центричних операцій / Г. Коломісць // *Національна безпека і оборона*. – 2020. – № 4. – С. 33–39.
10. *Nye J. S. The Future of Power. – New York: PublicAffairs, 2011. – 320 p.*